

Sprawozdanie

komisyi sejmowej w przedmiocie wykupna prawa propinacyi, a zarazem uregulowania i zabezpieczenia propinacyjnego prawa wyszynku.

Sprawa wykupna propinacyi od dawna już zwraca na siebie baczna uwagę całego kraju; w ostatnich czasach stawiana na porządku dziennym każdej sesyi sejmowej, była ona przedmiotem wielu wniosków, rozpraw i narad obieranych kolejno komisji sejmowych, Wydziału krajowego, a wreszcie komisji posejmowej, przeszłoroczną uchwałą Sejmu, a staraniem Wydziału krajowego zebranej.

Bogactwo tym sposobem zgromadzonych materiałów bynajmniej nie ułatwiało zadania, przeciwnie sama obfitość wniosków, po części naszkicowanych tylko, a wcale nie rozwiniętych w kierunku praktycznego ich przeprowadzenia, stanowiła nie małą trudność już samym wyborem wniosku mającego służyć za podstawę obrad.

Wnioski wspomnianej komisji pozasejmowej zdawały nam się lepszymi od innych, a do ich przyjęcia za punkt wyjścia skłonił nas i ten wzgląd, że za nimi oświadczyła się przeważna większość obywateli z różnych okolic kraju do tej komisji powołanych, którym wszystkie inne projekta już były znane.

Wnioski jednak komisji pozasejmowej przez Wydział krajowy przedłożone były raczej zestawieniem zasad i pojęć, niżeli projektem, mającym cechę niezbędną dla każdej ustawy, wykończenia i dokładności we wszystkich kierunkach.

W przekonaniu o niezbędnej potrzebie stanowczego załatwienia sprawy propinacyjnej komisya nasza starała się, — pomimo krótkości czasu, w jakim pracę swoją ukończyć musiała i rozlicznych trudności, z jakimi miała do waleczenia — ułożyć taki projekt do ustawy, któryby stanowił podstawę działania dodatniego i praktycznego dla urzeczywistnienia wykupna prawa propinacyi, i któryby z jednej strony wymierzał słusne wynagrodzenie dotychczasowym właścicielom tego prawa, a z drugiej strony nie narażał na niebezpieczeństwo funduszu krajowego, wynagrodzenie gwarantującego.

Uwzględniając terazniejszą wartość kapitałową prawa propinacyi i tę okoliczność, że w chwili obecnej lokowanie kapitałów w wielu pewnych papierach przynosi około siedm od sta rocznie, miała komisya, zgodnie ze zdaniem komisji pozasejmowej, iż słusznym byłby kapitał wynagrodzenia, równający się tylko trzynastorazowemu czystemu dochodowi z propinacyjnego prawa wyszynku, wywłaszczyć się mającego, pod warunkiem jednak, że kapitał ten przynosić będzie siedm od sta, więc nie o wiele mniej od propinacyjnego czystego dochodu, i że będzie zaraz wypłacony w obligach przez kraj gwarantowanych, które w razie ich zrealizowania przynieśćby mogły wywłaszczonemu kapitał, od imiennej wartości obligów nie wiele się różniący.

W przekonaniu, że w ubogim kraju naszym nie można znaleźć innych funduszków na płacenie procentów od obligów wspomnianych i na umorzenie tych obligów, projektuje komisya, zgodnie

z komisją pozasejmową, aby z wykupionego propinacyjnego prawa wyszynku utworzony był fundusz propinacyjny, pod zarządem Wydziału krajowego zostający, którego dochody na spłatę obligów i kuponów byłyby przeznaczone.

Komisja nie widziała dostatecznych powodów, przemawiających za wykupieniem w chwili obecnej prawa propinacji od gmin, które prawo to posiadają i dochodów z niego na potrzeby gminne używają. Dla ogółu jest to rzeczą obojętną, czy w tych gminach posiadać będzie prawo propinacji gmina sama, czy też fundusz do spłacenia obligów propinacyjnych przeznaczony; może więc prawo propinacji bez najmniejszej szkody dla ogółu pozostać tak długo przy tych gminach, jak długo propinacyjne prawo wyszynku w innych wszystkich gminach będzie w posiadaniu funduszu propinacyjnego. Tymczasem zebrane będą doświadczenia, które wskażą, o ile wykupno prawa propinacji od gmin jest potrzebnem, i jakie w razie wykupna dane być może wynagrodzenie, lub jakim innym sposobem ubywający gminom dochód z prawa propinacji może być zastąpionym.

Nadwierzane częstokroć prawo wyszynku propinacyjne potrzebuje w ogóle zabezpieczenia i uregulowania w drodze ustawodawczej. Potrzeba ta będzie tem większą, gdy dochód z prawa rzeczzonego będzie funduszem przeznaczonym na spłatę obligów propinacyjnych, przez kraj zagwarantowaną. W jednym projekcie do ustawy objęła komisja postanowienia o wykupnie propinacji i postanowienia do zabezpieczenia propinacyjnego prawa wyszynku się odnoszące, z obawy przed niebezpieczeństwem, jakiego przy odmiennem postępowaniu (tj. przy uchwalaniu dwóch ustaw, jak proponował Wydział krajowy) zagrażało funduszowi krajowemu w tym przypadku, gdyby ustawa o wykupnie propinacji otrzymała najwyższą sankcję, a ustawa o jej zabezpieczeniu tej sankcyi nie uzyskała.

Przedkładając Wysokiej Izbie projekt do ustawy, komisja nie sądzi potrzebem motywować poszczególnie wszystkie zmiany i uzupełnienia, jakie do projektu, przez Wydział krajowy wniesionego, wprowadzić uznała za konieczne. Dyskusya wyświeci wątpliwości, jakie w tej mierze zachodziłyby mogły.

Komisja nie tając sobie, że przy wykonaniu projektowanej ustawy może okazać się potrzeba uzupełnić ją jeszcze osobnemi postanowieniami, sądzi jednak, że przyjęciem ustawy tej sprawa wykupna propinacji uzyska istotną podstawę, i w tej myśli poleca komisja Wysokiej Izbie do uchwalenia:

1. Projekt do ustawy o wykupnie prawa propinacji i o uregulowaniu i zabezpieczeniu propinacyjnego prawa wyszynku;
2. wniosek, aby wynagrodzenie za propinację, jakoż wszelkie pisma i czynności, do wykupna prawa propinacji się odnoszące, wolne były od podatków i wszelkich innych opłat państwowych.

Lwów, dnia 17. października 1869.

Przewodniczący i sprawozdawca:

Krzeczunowicz.

U s t a w a

z dnia dla Królestwa Galicyi i
Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim, zawierająca postanowienia o wykupnie prawa propinacyi, tudzież o uregulowaniu i zabezpieczeniu propinacyjnego prawa wyszynku.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Meگو Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje:

Dział pierwszy

o wykupnie prawa propinacyi.

I. Ogólne postanowienia.

§. 1.

Propinacyjne prawo wyłącznego wyrobu i wyszynku trunków, przysługujące czy to właścicielom dóbr tabularnych, czy też innym osobom, bądź pojedynczym, bądź zbiorowym, z wyjątkiem jednak gmin, ma być wykupione w drodze wywłaszczenia.

§. 2.

Po wywłaszczeniu propinacyjnego prawa wyłącznego wyrobu trunków staje się ten wyrób przedmiotem wolnego przemysłu.

§. 3.

Wywłaszczone propinacyjne prawo wyszynku będzie własnością funduszu propinacyjnego aż do zupełnej amortyzacji obligów, wywłączonym na wynagrodzenie tego prawa wydanych.

Gdyby dochód z tego prawa nie wystarczał do pokrycia potrzeb funduszu propinacyjnego, i kraj przyczyniał się zaliczkami do pokrycia tych potrzeb, wtedy propinacyjne prawo wyszynku będzie tak długo własnością funduszu propinacyjnego, jak długo zaliczki takie nie będą zwrócone sposobem w §§. 28., 29. i 33. określonym.

§. 4.

Po upływie czasu w §. 3. oznaczonego ustaje propinacyjne prawo wyszynku jako takie, i będzie przedmiotem przemysłu koncesyjonowanego, na rzecz kraju opodatkowanego.

§. 5.

Dotychczasowi właściciele prawa propinacyi, którzy podług §. 1. mają być wywłaszczeni, otrzymają tytułem wynagrodzenia kapitał w obligach propinacyjnych, przynoszący siedm od sta rocznie i

równający się trzynastorazowemu czystemu dochodowi z propinacyjnego prawa wyszynku, obliczonemu z przecięcia lat sześciu, od 1864. do 1869. r. włącznie.

II. O wynagrodzeniu i odebraniu prawa propinacyi.

Komisye, wymierzające wynagrodzenie.

§. 6.

Celem wymierzenia kapitału wynagrodzenia (§. 5.) postanowione będą komisye okręgowe i komisya krajowa we Lwowie. Wydział oznaczy liczbę komisyj okręgowych i okręgi, przydzielić im się mające.

§. 7.

Komisya okręgowa złożoną będzie z trzech członków, z których jednego mianuje c. k. Rząd krajowy, drugiego, jako zastępcę funduszu krajowego, wybiera Wydział krajowy, trzeciego zaś wybierają ci, którzy są w okręgu właścicielami prawa propinacyi, wywłaszczeniu ulegającego.

Członkowie komisji okręgowej będą mieć i zastępców, tym samym sposobem, jak członkowie sami, mianowanych.

Komisya okręgowa obiera przewodniczącego z grona swojego.

Uchwały zapadają w komisji bezwzględną większością głosów.

Członkowie przez Wydział krajowy i przez posiadających prawo propinacyi obrani, pobierać będą za czas urzędowania dyety po 3 złr. dziennie i wynagrodzenie kosztów podróży po 1 złr. od mili.

§. 8.

Komisya krajowa złożoną będzie z przewodniczącego w Wydziale krajowym, który będzie przewodniczył komisji, i z sześciu członków, z których trzech obiera Sejm krajowy, jednego mianuje c. k. Rząd krajowy, jednego c. k. lwowski sąd krajowy wyższy, jednego zaś Wydział krajowy

Członkowie komisji będą mieli zastępców, tym samym sposobem, jak członkowie sami, mianowanych.

Do powzięcia uchwał potrzebną jest obecność przewodniczącego i przynajmniej czterech członków komisji.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.

Członkowie przez Sejm i Wydział krajowy obrani pobierać będą za czas urzędowania wynagrodzenie po 200 złr. na miesiąc.

Wymiar wynagrodzenia.

§. 9.

Czysty dochód propinacyjnego prawa wyszynku wyśledzony będzie przez komisję okręgową, która obliczy także kapitał wynagrodzenia (§. 5.).

Tak uprawnionemu do wynagrodzenia, jak i zastępcy funduszu krajowego, przez Wydział krajowy na członka komisji okręgowej mianowanemu, służy prawo wniesienia reklamacji przeciw obliczonemu kapitałowi wynagrodzenia do komisji krajowej. Reklamacya ma być wniesioną na ręce komisji okręgowej w nieprzekraczalnym terminie dni trzydziestu, licząc od dnia doręczenia uprawnionemu orzeczenia tej komisji.

Komisya krajowa rozpoznaje z urzędu orzeczenia komisji okręgowej, niemniej reklamacye, zarządzając w razie potrzeby dochodzenia uzupełniające i ustanowi ostatecznie cyfrę kapitału wynagrodzenia.

§. 10.

Za podstawę do obliczenia czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku przyjętą będzie przeciętna cyfra dochodu z lat sześciu, od r. 1864. do 1869. włącznie, który służył do wymiaru podatku od tego prawa.

Gdzie podatek dochodowy wymierzony był od dochodu z prawa wyszynku w połączeniu z innymi dochodami, jak np. z dochodem z młyna, cegielni, z zajazdu itp., komisya orzeknie na podstawie fasyj, lub gdyby fasye nie wykazywały każdego dochodu z osobna, na podstawie dochodzeń szczegółowych, ile w dochodzie ogólnym mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

Gdzie przy wymierzeniu podatku dochodowego od dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku nie uwzględniono i nie potrącono czynszu za dodane do wykonywania wyszynku budynki, lub za dodane arędzarzowi albo szynkarzowi pola lub pastwiska, albo wreszcie wartości jakichkolwiek innych dodatków, komisya orzeknie na podstawie szczegółowych dochodzeń, o ile te dodatki są skompensowane wzajemnymi dodatkami, które miał właściciel, a które nie były uwzględnione i dodane do dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku przy wymiarze podatku od tego prawa. Jeżeli zaś skompensowanymi nie są, orzeknie komisya, ile z tego tytułu należy potrącić od przyjętego dla wymierzenia podatku czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku.

Wyjątkowo może komisya, gdy się przekona z dostatecznych dowodów, że dochód, który służył za podstawę do wymiaru podatku, z rzeczywistym się nie zgadza, cyfrę takowego zmienić.

Od obliczonego tym sposobem dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku ma być potrącony podatek z dodatkiem krajowym i indemnizacyjnym od tego dochodu opłacany, podług przecięcia z lat 1864. do 1869. obliczony.

Pozostający po odtrąceniu podatku dochód, stanowi czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 11.

Przyznany kapitał wynagrodzenia należy się uprawnionemu z procentem, od tego dnia liczyć się mającym, w którym własność propinacyjnego prawa wyszynku odebrał mu będzie (§. 20.).

Sposób wypłaty. Obligów propinacyjne.

§. 12.

Kapitał wynagrodzenia spłacony będzie obligami, noszącymi nazwę „obligów propinacyjnych Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem“, wystawionemi na okaziciela, przyznającemi siedm od sta rocznie, opatrzonemi w kupony półrocznie z dołu płatne i opiekującemi na 20, 100, 500, 1,000, 5,000 i 10,000 zhr. wal. austr.

Za kwotę mniejszą od 20 zhr. otrzyma uprawniony oblig na 20 zhr. i winien zwrócić resztę gotowemi pieniędzmi.

Przywileje obligów propinacyjnych.

§. 13.

Obligom propinacyjnym służą wszystkie przywileje papierów rządowych.

W Królestwie Galicyi i Lodomeryi i w Wielkiem Księstwie Krakowskiem mogą te obligi być przyjmowane na kaucye i służyć do lokowania kapitałów, należących do sierót, do osób pod kuratelą zostających, do kas oszczędności, niemniej kapitałów kościelnych i innych funduszowych.

Postępowanie przy wypłacie.

§. 14.

Jeżeli prawo propinacyi jest przedmiotem ksiąg tabularnych (hypotecznych), lub połączone jest z posiadaniem przedmiotu w tych księgach zapisanego, prawomocny wyrok o wysokości kapitału wynagrodzenia udzielony będzie przez Wydział krajowy równocześnie z zarządzeniem odebrania propinacyjnego prawa wyszynku (§. 20.) właściwemu sądowi dla uwidocznienia kapitału wynagrodzenia w dotyczącej księdze.

Uwidocznienie to będzie miało ten skutek prawny, że w miejsce wywłaszczonego prawa propinacyi wejdzie wymierzony zań kapitał wynagrodzenia.

§. 15.

Przy przekazywaniu i wypłacie kapitału wynagrodzenia będą analogicznie zastosowane przepisy ces. patentu z d. 8. listopada 1853. (dz. ust. p. nr. 237.).

Pretensye, na kapitał wynagrodzenia przekazane, powinny być obliczone w wal. austr. według obowiązujących przepisów.

§. 16.

Wydział krajowy, jako zarządzający funduszem propinacyjnym, mianuje zastępców tego funduszu do czynności, w sądach przeprowadzić się mających, i wypłaca kapitał wynagrodzenia.

Certyfikaty tymczasowe, uprawniające do pobierania procentu.

§. 17.

W przypadkach, w których potrzebnem jest przekazanie kapitału wynagrodzenia przez sąd, zatrzyma Wydział krajowy obligi wynagrodzenia aż do prawomocnego orzeczenia sądowego w swoim depozycie na rzecz wywłaszczonego, i wyda mu certyfikat tymczasowy, poświadczający wysokość przyznanego kapitału.

Za tym certyfikatem będzie wywłaszczony pobierał półrocznie z dołu procent od kapitału wynagrodzenia aż do dnia, od którego procent od obligów przekazanych będzie orzeczeniem sądowym osobom, obligi te odebrać mającym.

Wynagrodzenie nie ulega podatkowi.

§. 18.

Przyznany kapitał wynagrodzenia i procent, na mocy certyfikatu (§. 17.) pobierany, niemniej obligi propinacyjne i ich kupony, są wolne od stempli i wszelkich podatków i dodatków.

Gwarancya kraju.

§. 19.

Kraj gwarantuje wypłatę kapitału wynagrodzenia i procentu od certyfikatów (§. 17.), a niemniej wypłatę kuponów od obligów propinacyjnych i umorzenie tych obligów.

Odebranie prawa propinacyi.

§. 20.

Po ostatecznem zawyrokowaniu o wysokości kapitału wynagrodzenia może propinacyjne prawo wyszynku w każdym pojedynczym przypadku być odebraniem na własność funduszu propinacyjnego.

Najdalej w trzech latach po ostatecznem orzeczeniu o wysokości kapitału wynagrodzenia w całym kraju powinno wyłączone propinacyjne prawo wyszynku być odebraniem na własność rze-
czonego funduszu.

Odebranie to uskuteczni Wydział krajowy i obejmie odebrane prawo imieniem funduszu propinacyjnego w swój zarząd.

Przy odebraniu propinacyjnego prawa wyszynku zarządzi Wydział krajowy wypłatę kapitału wynagrodzenia, a w przypadkach przewidzianych w §. 17., wydanie certyfikatu.

§. 21.

Równocześnie z odebraniem propinacyjnego prawa wyszynku na rzecz funduszu propinacyjnego ustaje wyłączne prawo wyrobu trunków propinacyjnych, wyłączonemu służące (§. 2.).

Postanowienia względem dzierżaw.

§. 22.

Jeżeli prawo propinacyi jest wydzierżawione, a dzierżawa podług umowy dzierżawnej trwałoby miała dłużej, niż do dnia odebrania prawa propinacyi (§§. 20. i 21.), winien dzierżawca ustąpić z tym dniem z dzierżawy tego prawa, i nie może ani on, ani wydzierżawiający rościć ztąd sobie pretensyi do funduszu propinacyjnego.

Stosunki między wydzierżawiającym a dzierżawcą.

§. 23.

Jeżeli propinacyjne prawo wyszynku wydzierżawione jest samo, lub tylko z przedmiotami do jego wykonania służącemi, albo odrębnego dochodu nie przynoszącemi, kontrakt dzierżawny z dniem odebrania tego prawa uważanym będzie za rozwiązany, a dzierżawca zapłaci wydzierżawiającemu czynsz dzierżawny, w miarę czasu dzierżawy aż do dnia rozwiązania kontraktu przypadający.

Jeżeli zaś propinacyjne prawo wyszynku z innymi przedmiotami, dochód przynoszącemi, lub też propinacyjne prawo wyłącznego wyrobu trunków, bądź samo, bądź z innymi przedmiotami, jest wydzierżawione, ma dzierżawca najdalej w rok po ogłoszeniu niniejszej ustawy oświadczyć, że od dzierżawy odstępuje. W razie takiego oświadczenia nastąpi rozwiązanie kontraktu dzierżawnego z końcem tego roku dzierżawnego, w którym oświadczenie było dane. Gdyby dzierżawca nie złożył takiego oświadczenia w terminie rze-
czonym, lub gdyby kontrakt dzierżawny zawarty był po dniu, w którym niniejsza ustawa stanie się obowiązującą, kontrakt dzierżawny zostaje w swej mocy, a dzierżawca za odebrane prawo wyłącznego wyrobu trunków (§. 21.) nie otrzyma żadnego wynagrodzenia, za odebrane zaś propinacyjne prawo wyszynku otrzyma od wydzierżawiającego wynagrodzenie, które ma się równać procentowi od dotyczącego kapitału wynagrodzenia, przypadającemu za czas od dnia odebrania propinacyjnego prawa wyszynku do dnia ukończenia dzierżawy. Gdyby kapitał wynagrodzenia nie był oddzielnie obliczonym za propinacyjne prawo wyszynku, które jest przedmiotem dzierżawy, komisya krajowa (§. 8.) na zadanie jednego z interesowanych orzeka ostatecznie o wysokości tego kapitału.

Innych pretensyj z powodu odebrania prawa propinacyi, lub z powodu przewidzianego w tym §. rozwiązania kontraktu dzierżawnego nie mogą wzajemnie do siebie rościć dzierżawca i wydzierżawiający.

Postanowienia tego §. mają być zastosowane o tyle, o ile między dzierżawcą a wydzierżawiającym na przypadku, tym §. objęte, nie ma innej umowy.

III. Umorzenie i spłata obligów propinacyjnych.

§. 24.

Umorzenie obligów propinacyjnych rozpocznie się najpóźniej w dwa lata po odebraniu w całym kraju wyłączonego propinacyjnego prawa wyszynku na rzecz funduszu propinacyjnego, i ma być ukończone najdalej w 35 latach.

Umorzenie będzie się odbywało podług załączonego planu w połowie przez losowanie, w drugiej połowie przez zakupno podług kursu, lub przez losowanie w miarę tego, jak pierwszy lub drugi z tych sposobów umorzania okaże się korzystniejszym dla funduszu propinacyjnego.

Umorzenie obligów nad plan może nastąpić w przypadkach, przewidzianych w §§. 31. i 33.

§. 25.

Wypłata obligów wylosowanych nastąpi w 6 miesięcy po ich wylosowaniu za zwrotem obligów wraz z kuponami do tego czasu nie zapadłymi; brakujące kupony nie zapadłe potrącone będą od kapitału.

Z dniem upływu terminu wypłaty obligów wylosowanych ustaje dalsze ich oprocentowanie. Kupony wylosowanych obligów będą wprawdzie i nadal wypłacane, jednak kwota wypłaconych takich kuponów potrąconą zostanie od kapitału.

Kupony zapadłe podlegają przedawnieniu po upływie 6 lat, wylosowane zaś obligi, po upływie 30 lat od dnia ich zapadłości.

IV. O funduszu propinacyjnym.

Utworzenie funduszu.

§. 26.

Z wyłączonego prawa wyszynku propinacyjnego utworzony będzie krajowy fundusz propinacyjny Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.

Dochody z tego prawa będą specjalnie przeznaczone na pokrycie potrzeb funduszu propinacyjnego, mianowicie:

na administrację, na podatki z dodatkami (§. 27.), na wypłatę procentów pobieranych z mocy certyfikatów (§. 17.), na wypłatę kuponów od obligów propinacyjnych i umorzenie tych obligów, na koniec na zwrócenie zaliczek udzielanych z funduszy krajowych (§§. 28., 29. i 33.).

Podatki od dochodów z propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 27.

Dochody z propinacyjnego prawa wyszynku, które stanowi własność funduszu propinacyjnego, podlegają podatkowi państwowemu, niemniej dodatkom krajowym i indemnizacyjnym; nie podlegają zaś dodatkom powiatowym i gminnym.

Zaliczki z funduszków krajowych.

§. 28.

Potrzeby funduszu propinacyjnego (§. 26.), o ile dochody tego funduszu na ich pokrycie nie wystarczają, pokryte będą zaliczkami z funduszków krajowych.

Zaliczki te będą krajowi zwrócone z funduszu propinacyjnego z procentem, po sześć od sta rocznie liczyć się mającym, a gdyby na ten cel zaciągnięta była pożyczka krajowa, zwróci taką fundusz propinacyjny z procentem od niej rzeczywiście opłaconym i z wszystkimi kosztami, które z jej powodu wynikną.

§. 29.

Dyety i wynagrodzenia podróży członków komisji okręgowych i komisji krajowej (§§. 7. i 8.), niemniej inne koszty, wymierzaniem i wypłatą kapitału wynagrodzenia, tudzież odbieraniem propinacyjnego prawa wyszynku spowodowane, pokryte będą z funduszków krajowych tytułem zaliczek, które mają być zwrócone sposobem w §. 28. określonym.

Fundusz rezerwowy.

§. 30.

Z nadwyżek dochodów funduszu propinacyjnego, pozostających po pokryciu potrzeb tego funduszu (§. 26.), utworzony będzie fundusz rezerwowy, przeznaczony przedewszystkiem na pokrycie możliwych niedoborów funduszu propinacyjnego.

Fundusz rezerwowy ma być korzystnie używany, a dochód z tego użycia będzie do tego funduszu przyłączony.

Dochody funduszu rezerwowego nie podlegają podatkom, ani dodatkom.

§. 31.

Gdyby fundusz rezerwowy przenosił sumę do pokrycia półrocznych potrzeb funduszu propinacyjnego potrzebną, wtedy nadwyżka ta może za uchwałą Sejmu krajowego być użytą na wykupno obligów propinacyjnych podług kursu, lub na ich wykupno w wartości imiennej przez losowanie nad plan umorzenia. Obligci tym sposobem wykupione zostaną umorzone.

§. 32.

Pozostałości funduszu rezerwowego, jakie się okażą po umorzeniu wszystkich obligów propinacyjnych i zaspokojeniu wszystkich potrzeb funduszu propinacyjnego, staną się własnością krajową.

Wykupno obligów z innych funduszków krajowych.

§. 33.

Ustawą krajową mogą być przeznaczzone inne fundusze krajowe na wykupno obligów, w obiegu zostających, podług kursu, lub przez losowanie nad plan umorzenia.

Sumy, na takie wykupno z funduszków krajowych wydane, uważane będą także jako zaliczki na rzecz funduszu propinacyjnego, i zwrócone zastaną z tego funduszu w sposób w §. 28. określony.

V. Administracya.

Władze administracyjne.

§. 34.

Wydział krajowy zawiaduje wszystkimi czynnościami administracyjnymi, do wyłączenia prawa propinacyi odnoszącemi się, i zarządza funduszem propinacyjnym.

Wydział krajowy może pod własną odpowiedzialnością ustanowić osobną dyrekeyę krajową do administracyi propinacyjnego prawa wyszynku.

Blizsze instrukcyje, do administracyi odnoszące się, wydawać będzie Wydział krajowy.

Administracya funduszu propinacyjnego ma prawo żąda przy zarządzie propinacyjnego prawa wyszynku spółdziałania od wydziałów powiatowych i zwierzchności gminnych.

Wykonanie propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 35.

Administracya funduszu propinacyjnego może wykonywać propinacyjne prawo wyszynku na rachunek własny, albo przez wdzierżawianie, albo też przez czasowe konsensa propinacyjne (do propinacyjnego wyszynku trunków uprawniające), za opłatą roczną udzielane.

Konsensa takie nie podlegają opłatom na rzecz skarbu Państwa.

Szczegółowe uprawnienia administracyi.

§. 36.

W razie, gdyby dzierżawca propinacyjnego prawa wyszynku, lub posiadający konsens propinacyjny dopuścił się czynu lub zaniedbania, pociągającego za sobą podług warunków ugody dzierżawnej lub konsensu utratę dzierżawy lub konsensu, służyć będą administracyi propinacyjnego prawa wyszynku te same środki i ta sama procedura, jakie z mocy cesarskiego patentu z 31. grudnia 1800. służą administracyi dóbr skarbowych.

§. 37.

Wszystkie spory sądowe między administracyą propinacyjnego prawa wyszynku, będącego własnością funduszu propinacyjnego, a dzierżawcami tego prawa lub posiadającymi konsensa propinacyjne wytaczane będą wyłącznie w sądach lwowskich, a mianowicie w tym sądzie lwowskim, do którego spór podług przedmiotu swojego należy.

VI. Postanowienia dodatkowe.

Pomoc władz.

§. 38.

C. k. władze rządowe i sądowe, niemniej reprezentacye powiatowe i gminne, winny są użyć pomocy organom powołanym do przeprowadzenia przepisów o wyłączeniu prawa propinacyi, niniejszą ustawą wydanych.

Uwolnienie od stempli i opłat.

§. 39.

Wywłaszczenie prawa propinacyi, niemniej wszelkie do przeprowadzenia tego wywłaszczenia, do wymiaru i wypłaty wynagrodzenia za to prawo odnoszące się podania, protokoły, dokumenta, wpisy hipoteczne, orzeczenia i inne pisma lub czynności sądowe i pozasądowe, wpisy hipoteczne i inne czynności, wolne są od stempli, należności bezpośrednich i opłat depozytowych.

Dział drugi

o uregulowaniu propinacyjnego prawa wyszynku,

§. 40

Z zastrzeżeniem postanowień zawartych w §§. 43. i 44. przysłuży właścicielowi propinacyjnego prawa wyszynku wyłącznie prawo podrobnej sprzedaży trunków propinacyjnych, jakoto: piwa, trunków miodowych, wódki i innych trunków spirytusowych, i prawo podrobnej sprzedaży, bez szczegółowej koncesyi, wszelkich innych trunków gorących.

§. 41.

Szynkujący trunki propinacyjne na rachunek właściciela propinacyjnego prawa wyszynku lub jego prawonabywcy, to jest dzierżawcy lub posiadającego konsens od właściciela, mają być uważani jako jego słuźy.

Stosunek służbowy między szynkującym a właścicielem propinacyi, lub jego prawonabywcą podlega ogólnym przepisom o słuźach, obowiązującym w kraju.

Szynkujący gorące trunki, który twierdzi, że prawo wyszynku zadzierżawił, lub na to otrzymał konsens, winien udowodnić to twierdzenie pisemnym kontraktem lub konsensem, inaczej będzie uważany, jeżeli szynkuje z woli właściciela propinacyi lub jego prawonabywcy, za słuģę, w przeciwnym zaś razie za utrzymującego szynk pokatny.

§. 42.

Posiadaczom gorzelni, browarów i miodosytui, tudzież fabrykantom spirytusów nie wolno sprzedawać swoich wyrobów inaczej, jak tylko hurtem (§. 44.)

§. 43.

Fabrykom trunków słodzonych, to jest: araku, rumu, ponczowej esencji, rosolisów i likierów, przyrządzonych w drodze chemicznej i w sposób fabryczny, wolno sprzedawać wyrób swój w własnych składach w butelkach zapieczętowanych, zawierających przynajmniej pół masy płynu.

Za szczególnem pozwoleniem c. k. urzędu powiatowego, wydanem w porozumieniu z wydziałem powiatowym, mogą handle korzenne, a na prowincyi także i handle towarów mieszanych, sprzedawać w ten sam sposób wymienione wyżej trunki słodzone, również jak piwa sprowadzane z zagranicy: ale, porter. Kramarzom pozwolenie to nie może być udzielane.

§. 44.

Podrobnej sprzedaży wymienionych w §. 43. trunków na kieliszki lub wiany, jak także oznaczony sposób, pozwalać mogą c. k. urzędy powiatowe w porozumieniu z wydziałem powiatowym tylko traktyerniom, kawiarniom i cukierniom, a podrobnej sprzedaży ale i porteru, z zagranicy sprowadzonego, także handlom korzennym, a na prowincyi handlom mięszauym, jako zarobkowości dodatkowej, i tylko po ścisłym zbadaniu i wykazaniu rzeczywistej miejscowej potrzeby, i po przekonaniu się, że właściciel propinacyi, względnie dzierżawca lub posiadający konsens, nie zaspokaja tej potrzeby.

§. 45.

Do prowadzenia handlu hurtownego gorącemi trunkami nadaje pozwolenie c. k. urząd powiatowy w porozumieniu z wydziałem powiatowym, tylko właściciele gorzelni, browarów i fabryk nie potrzebują do hurtownej sprzedaży swego wyrobu żadnego pozwolenia. W handlu hurtowym sprzedawane mogą być trunki propinacyjne tylko w beczkach pod obręczami, zawierających przynajmniej jedno niższo-austryackie wiadro trunku.

§. 46.

O udzieleniu zastrzeżonego w §§. 43, 44. i 45. c. k. urzędowi powiatowemu pozwolenia zawiadomi c. k. urząd powiatowy zawsze jednocześnie właściciela propinacyjnego prawa wyszyku i jego prawonabywcę.

Przeciw orzeczeniu c. k. urzędu powiatowego, czy to udzielającemu, czy odmawiającemu pozwolenia, przysłuza stronom prawo odwołania się do c. k. Namiestnictwa, które rozstrzyga ostatecznie. Rekurs powinien być wniesiony do c. k. urzędu powiatowego w nieprzekraczalym terminie sześciu tygodni od dnia doręczenia orzeczenia, i ma moc wstrzymującą, jeżeli pozwolenia udzielono.

§. 47.

Podrobna sprzedaż gorących trunków słodzonych w zapieczętowanych butelkach półmasowych przez osoby, ustawą niniejszą do tego nieupoważnione, bez uzyskania szczegółowego pozwolenia (§. 43.) karana będzie grzywnami od 50 do 200 zlr. w. a.; a jeżeli przekroczenia tego dopuścił się handel korzenny lub handel towarów mieszanych, albo kramarz, utratą nadto przy trzecim razie prawa dalszego utrzymywania prowadzonego handlu.

§. 48.

Podrobna sprzedaż trunków słodzonych na kieliszki lub w butelkach niezapieczętowanych, albo ebociażby w butelkach zapieczętowanych w mniejszej ilości, jak pół masy, bez uzyskania wymaganego pozwolenia na tę sprzedaż (§. 44.) ma być karana grzywnami od 50 do 200 zlr. w. a. Nadto traci właściciel handlu korzennego lub towarów mieszanych, który miał pozwolenie do przedawania tych trunków w zapieczętowanych półmasowych butelkach, a fabrykant słodzonych trunków, w którego sklepie lub składzie popełniono by to przekroczenie, przy trzecim razie prawo przedawania tych trunków w zapieczętowanych butelkach; a w razie ponownego przekroczenia traci właściciel handlu korzennego lub handlu towarów mieszanych prawo dalszego utrzymywania handlu, a fabrykant słodzonych trunków, prawo dalszego utrzymywania fabryki.

Właściciel handlu korzennego lub towarów mieszanych, który nie miał pozwolenia do przedawania tych trunków w zapieczętowanych butelkach, tudzież kramarz, utracą przy trzecim tego rodzaju przekroczeniu prawo dalszego utrzymywania prowadzonego handlu.

§. 49.

Każda podrobna sprzedaż trunków propinacyjnych, bez wyraźnego pozwolenia właściciela propinacyi lub jego prawonabywcy, jest szynkowaniem pokątnem bez względu, czy wzięto za trunek gotowe pieniądze lub inny przedmiot, mający jakąkolwiek wartość, lub czy dano trunek na borg, i czy go dano w własnym domu, lub po za domem.

§. 50.

Szynkowanie pokątne ma być karane, jako przekroczenie, grzywnami od 50 do 200 złr. w. a. Właściciel handlu hurtownego gorącymi trunkami, tudzież upoważniony w moc tej ustawy do podrobnej sprzedaży trunków słodzonych, bądźto w półmasowych zapieczętowanych butelkach, bądź w kieliszki, ulegną tej karze, jeżeli, czy to sami, czy też którykolwiek z ich domowników lub sług, dopuszczą się tego przekroczenia; a za trzecim przekroczeniem utracą nadto prawo dalszego prowadzenia handlu lub zarobku.

Oprócz tego ulegnie w każdym razie cały przydybany zapas trunku wraz z naczyniami i przyrządami do szynkowania konfiskacie.

§. 51.

Za okoliczność szczególnie obciążającą przy pokątnem szynkowaniu poczytane będzie przedawanie wódki na zimno farbowanej, zaprawionej lub osłodzonej, jakoby słodzonego trunku fabrycznego, przyrządzonego w drodze chemicznej. Tłumaczenie się, iż pobierano wódkę tę z upoważnionej fabryki gorących trunków, nie może ani uniewinniać, ani zmniejszać winy.

W razie wątpliwości, czy sprzedany trunek jest rzeczywiście słodzonym trunkiem fabrycznym, lub tylko na zimno przyprawionym spirytusem albo wódką, zasięgnie orzekający c. k. urząd technicznego zdania znawcy na koszt strony, której twierdzenie okaże się fałszywym.

§. 52.

Posiadanie gorących trunków w większej ilości, jak wymagać może pokrycie potrzeby według osobistych stosunków lub chwilowych okoliczności posiadacza, tudzież posiadanie naczyń lub przyrządu do wyszynku, nie stanowią wprawdzie same przez się dowodu popełnionego przekroczenia pokątnego szynkowania, są jednakże silnym dowodem podejrzenia; a obok którejkolwiek z tych okoliczności zeznanie jednego już tylko świadka wystarczy do całkowitego dowodu.

§. 53.

Wprowadzanie trunków propinacyjnych do okręgu propinacyjnego dozwolone jest tylko uprawnionym do szynkowania lub do handlu temi trunkami, niemniej na użytek własnego przedsiębiorstwa przemysłowego, gospodarstwa lub domu. Wprowadzanie tych trunków na użytek trzecich osób, pod pozorem użytku własnego, karane będzie utratą trunków, tym sposobem wprowadzonych, i grzywnami od 10 do 100 złr. w. a.

§. 54.

Zasądane według niniejszej ustawy grzywny, przypadają w połowie donosicielowi, jeżeli nim nie był zaprzysiężony strażnik propinacyjny, w drugiej zaś połowie wpływają do kasy tej gminy. A jeżeli to przekroczenie popełnione zostało na obszarze dworskim, do kasy tej gminy, z którą obszar dworski tworzy jedną gminę katastralną, w której popełniono przekroczenie. Też same przypadają przedmioty podług §. 50. skonfiskowane. Jeżeli nie było donosiciela, wpływają grzywny całkowicie do kasy rzeczzonej gminy.

W razie udowodnionej zupełnej niemożności zapłacenia grzywn, takowe będą zmieniane na odpowiedni areszt, licząc jeden dzień aresztu za 2 złr. w. a.

§. 55.

Dochodzenie i karanie wszystkich w ustawie tej określonych przekroczeń, przysłuży dotychczas urzędom powiatowym, a w drugiej i ostatniej instancji Namiestnictwu. Tylko przeciw orzeczonej utracie prawa dalszego prowadzenia handlu lub zarobku można odwołać się do właściwego Ministerstwa.

Dochodzenie powinno nastąpić nie tylko na żądanie właściciela propinacji, lecz także i na żądanie jego prawonabywcy.

Orzeczenia co do przekroczeń powinny być doręczane zawsze i dotyczącemu właścicielowi propinacji i jego prawonabywcy, jako stronom interesowanym, którym zarówno z obżałowanym przysłuży prawo rekursu tak co do orzeczenia o winie, jak i przeciw wymiarowi kary.

§. 56.

Przy śledzeniach przekroczeń, w tej ustawie skreślonych, mogą być świadkowie zaprzysiężeni.

§. 57.

W razie poszlak szynkowania pokątnego winien urząd powiatowy, lub zwierzchność miejscowa zarządzić rewizję domową, wykonać się mającą według przepisów ustawy karnej dla przestępstw skarbowych.

§. 58.

Określone w tej ustawie przekroczenia ulegają przedawnieniu, jeżeli od chwili popełnionego przekroczenia upłynęło sześć miesięcy, a w ciągu tego czasu nie pociągnięto obżałowanego do odpowiedzialności, lub nie przedsięwzięto przeciw niemu we względzie dochodzenia popełnionego przekroczenia żadnego urzędowego kroku, a w szczególności nie wystosowano do niego zawiadzenia.

§. 59.

Właścicielowi propinacyjnego prawa wyszynku wolno utrzymywać dla skuteczniejszej obrony praw swoich zaprzysiężoną straż propinacyjną.

Prawo zaprzysięgania straży propinacyjnej przysłuży urzędowi powiatowemu. Przepisy rozporządzenia z d. 30. stycznia 1860. (dz. u. p. nr. 28.) co do zaprzysięgania straży polowej, mają być zastosowane także do zaprzysięgania straży propinacyjnej.

Zaprzysięganie ma się odbywać podług następującej roty:

„Przysięgam, że będę strzegł powierzonego memu nadzorowi propinacyjnego prawa wyszynku z jak największą pilnością i wiernością od wszelkiej szkody, że doniosę natychmiast o każdym nieprawem ukróceniu tego prawa, że nie będę fałszywie nikogo ani oskarżał, ani podawał w podejrzenie, że jednakże o każdym, któryby w jakibądź sposób nieprawie ukracał prawo wyszynku, doniosę sumiennie, bez żadnych osobistych względów, podług mego najlepszego przekonania, tak mi Boże dopomóż!“

Zaprzysiężona straż propinacyjna uważana będzie przy wykonywaniu swej służby jako straż publiczna, i używać ma wszystkich praw, przysługujących pod tym względem na mocy ustaw osobom urzędowym i publicznej straży cywilnej.

Obowiązki zaprzysiężonej straży propinacyjnej określa rota przysięgi.

Zeznanie zaprzysiężonego strażnika propinacyjnego, uczynione z powołaniem się na służbową przysięgę, o czynach lub okolicznościach, wchodzących w zakres jego obowiązkowej służby, stanowi prawny dowód według określeń §. 427. lit e) ustawy o postępowaniu karnem z d. 20. czerwca 1853.

§. 60.

Zwierzchności gminne mają z obowiązku czuwania w gminie nad bezpieczeństwem mienia przestrzegać zachowywania zawartych w tej ustawie postanowień, i udzielać właścicielowi propinacyi, a względnie prawonabywcy, w każdym razie skutecznej pomocy ku obronie ich praw.

§. 61.

Ustawy i przepisy, odnoszące się do przedmiotów niniejszą ustawą objętych, o ile się z nią nie zgadzają, znoszą się.

§. 62.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministerstwu.

Plan umorzenia obligów propinacyjnych.

Rok	Półrocze	Kapitał do umorzenia			Półrocznie przypada na:								
					odsetki			umorzenie kapitału			razem		
		złr.	ct.	$\frac{1}{4}$	złr.	ct.	$\frac{1}{4}$	złr.	ct.	$\frac{1}{4}$	złr.	ct.	$\frac{1}{4}$
1	I.	1000	—	—	35	—	—	3	46	—	38	46	—
	II.	996	54	—	34	88	—	3	58	1	38	46	1
2	I.	992	95	3	34	75	—	3	71	—	38	46	—
	II.	989	24	3	34	62	—	3	84	1	38	46	1
3	I.	985	40	2	34	49	—	3	97	—	38	46	—
	II.	981	43	2	34	35	—	4	11	1	38	46	1
4	I.	977	32	1	34	21	—	4	25	—	38	46	—
	II.	973	7	1	34	6	—	4	40	1	38	46	1
5	I.	968	67	—	33	90	—	4	56	—	38	46	—
	II.	964	11	—	33	74	—	4	72	1	38	46	1
6	I.	959	38	3	33	58	—	4	88	—	38	46	—
	II.	954	50	3	33	41	—	5	5	1	38	46	1
7	I.	949	45	2	33	23	—	5	23	—	38	46	—
	II.	944	22	2	33	5	—	5	41	1	38	46	1
8	I.	938	81	1	32	86	—	5	60	—	38	46	—
	II.	933	21	1	32	66	—	5	80	1	38	46	1
9	I.	927	41	—	32	46	—	6	—	—	38	46	—
	II.	921	41	—	32	25	—	6	21	1	38	46	1
10	I.	915	19	3	32	3	—	6	43	—	38	46	—
	II.	908	76	3	31	81	—	6	65	1	38	46	1
11	I.	902	11	2	31	57	—	6	89	—	38	46	—
	II.	895	22	2	31	33	—	7	13	1	38	46	1
12	I.	888	9	1	31	8	—	7	36	—	38	46	—
	II.	880	73	1	30	82	—	7	64	1	38	46	1
13	I.	873	9	—	30	56	—	7	90	—	38	40	—
	II.	865	19	—	30	28	—	8	18	1	38	46	1
14	I.	857	—	3	30	—	—	8	46	—	38	46	—
	II.	848	54	3	29	70	—	8	76	1	38	46	1
15	I.	839	78	2	29	39	—	9	7	—	38	46	—
	II.	830	71	2	29	7	—	9	39	1	38	46	1
16	I.	821	32	1	28	74	—	9	72	—	38	44	—
	II.	811	60	1	28	41	—	10	5	1	38	46	1
17	I.	801	55	—	28	5	—	10	41	—	38	46	—
	II.	791	14	—	27	69	—	10	77	1	38	46	1
18	I.	780	36	3	27	31	—	11	15	—	38	46	—

Rok	Półrocze	Kapitał do umorzenia			Półrocznie przypada na:								
					odsetki			umorzenie kapitału			uazem		
		złr.	ct.	$\frac{1}{4}$	złr.	ct.	$\frac{1}{4}$	złr.	ct.	$\frac{1}{4}$	złr.	ct.	$\frac{1}{4}$
18	II.	769	21	3	26	92	11	54	1	38	46	1	
19	I.	757	67	2	26	52	11	94	—	38	46	—	
	II.	745	73	2	26	10	12	36	1	38	46	1	
20	I.	733	37	1	25	67	12	79	—	38	46	—	
	II.	720	58	1	25	22	13	24	1	38	46	1	
21	I.	707	34	—	24	75	13	71	—	38	46	—	
	II.	693	63	—	24	28	14	18	1	38	46	1	
22	I.	679	44	3	23	78	14	68	—	38	46	—	
	II.	664	76	3	23	27	15	19	1	38	46	1	
23	I.	649	57	2	22	73	15	73	—	38	46	—	
	II.	633	84	2	22	18	16	28	1	38	46	1	
24	I.	617	56	1	21	61	16	85	—	38	46	—	
	II.	600	71	1	21	2	17	44	1	38	46	1	
25	I.	583	27	—	20	41	18	5	—	38	46	—	
	II.	565	22	—	19	78	18	68	1	38	46	1	
26	I.	546	53	3	19	13	19	33	—	38	46	—	
	II.	527	20	3	18	45	20	1	1	38	46	1	
27	I.	507	19	2	17	75	20	71	—	38	46	—	
	II.	486	48	2	17	2	21	44	1	38	46	1	
28	I.	465	4	1	16	29	22	17	—	38	46	—	
	II.	442	87	1	15	50	22	96	1	38	46	1	
29	I.	419	91	—	14	69	23	77	—	38	46	—	
	II.	396	14	—	13	86	24	60	1	38	46	1	
30	I.	371	53	3	13	—	25	46	—	38	46	—	
	II.	346	7	3	12	11	26	35	1	38	46	1	
31	I.	319	72	2	11	19	27	27	—	38	46	—	
	II.	292	45	2	10	23	28	23	1	38	46	1	
32	I.	264	22	1	9	24	29	22	—	38	46	—	
	II.	235	—	1	8	23	30	23	1	38	46	1	
33	I.	204	77	—	7	16	31	30	—	38	46	—	
	II.	173	47	—	6	7	32	39	1	38	46	1	
34	I.	141	7	3	4	94	33	52	—	38	46	—	
	II.	107	55	3	3	76	34	70	—	38	46	—	
35	I.	72	85	3	2	55	35	91	—	38	46	—	
	II.	36	94	3	1	29	36	94	3	38	23	3	

U c h w a ł a.

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem stawia wniosek:

1. aby kapitał wynagrodzenia, za wywłaszczone prawo propinacyi przyznany, i procenta od tego kapitału, niemniej obligi propinacyjne na spłatę tego kapitału wydane i kupony od tych obligów, wolne były od podatków państwowych i od stempli;

2. aby dochody funduszu rezerwowego, który ma być utworzony przy funduszu propinacyjnym, na spłatę wynagrodzenia za wywłaszczone prawo propinacyi przeznaczonym, wolne były od podatków państwowych;

3. aby konsensa propinacyjne, wyszyk trunków uprawniające, przez administracyę funduszu propinacyjnego wydawane, wolne były od opłat państwowych;

4. aby wywłaszczenie prawa propinacyi, niemniej wszelkie do przeprowadzenia tego wywłaszczenia, do wymiaru i wypłaty wynagrodzenia za to prawo odnoszące się podania, protokoły, dokumenta, wpisy hipoteczne, orzeczenia i inne pisma lub czynności sądowe i pozasądowe wolne były od stempli, należytości bezpośrednich i opłat depótowych .
